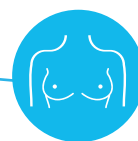

monitor bevolkingsonderzoek borstkanker 2017/2018

juni 2019

	2016 ↓	2017 ↓	2018 ↓
uitgenodigd (mln)	1,3	1,3	1,3
onderzocht (mln)	1,0	1,0	1,0
deelname	77,3 %	76,8 %	76,6 %
verwijscijfer (per 1000 gescreende vrouwen)	24,3	23,0	22,3
gemiddelde screeningsinterval (maanden)	23,9	23,8	24,1
uitgenodigd	100,2%	100,5%	96,4%
	fout positieve uitslagen*	detectiecijfer*	positief voorspellende waarde
2016 →	17,4	6,9	28%
2017 →	16,3	6,6	29%

Het deelnamepercentage blijft licht dalen.

Het verwijscijfer is iets afgenomen.

Het percentage uitgenodigd is afgenomen in combinatie met een stijging in het gemiddelde screeningsinterval.

Het detectiecijfer is iets gedaald.

* per 1000 gescreende vrouwen

De tabellen uit deze monitor zijn terug te vinden op: www.iknl.nl/borstkankermonitor
www.rivm.nl/monitoring-evaluatie-bevolkingsonderzoek-borstkanker

tabel 1 indicatoren t/m 2018 mbt deelname in vergelijking met voorgaande jaren

	2013	2014	2015	2016	2017	2018
Doelgroep per jaar (x 1000)¹	1.323	1.347	1.386	1.388	1.407	1.401
netto doelgroep per jaar (x 1000)	1.265	1.284	1.302	1.317	1.332	1.321
aantal screeningsonderzoeken	1.017.596	996.080	1.023.473	1.021.353	1.028.656	976.032
uitgenodigd	101,4%	98,4%	101,3%	100,2%	100,5%	96,4%
Deelnamegraad	79,4%	78,8%	77,6%	77,3%	76,8%	76,6%
- deelnamegraad oorspronkelijke uitnodiging	77,3%	76,8%	75,6%	75,4%	74,6%	74,5%
- deelnamegraad herinneringsuitnodiging	19,7%	16,8%	17,4%	16,5%	17,2%	16,1%
deelnametrouw ²	92,2%	91,8%	91,1%	91,1%	91,3%	91,5%
Verwijscijfer per 1000 gescreende vrouwen	25,2	24,5	23,2	24,3	23,0	22,3
- verwezen met BI-RADS 5	1,5	1,6	1,6	1,6	1,6	1,5
- verwezen met BI-RADS 4	9,5	9,2	9,4	10,4	10,1	9,8
- verwezen met BI-RADS 0	14,2	13,7	12,2	12,3	11,3	11,0
gemiddeld screeningsinterval (maanden)	23,5	23,7	24,0	23,9	23,8	24,1
heruitnodiging binnen 24 ± 2 maanden	79%	86%	85%	85%	86%	78%
screeningsinterval <2,5 jaar	95,4%	95,5%	95,4%	95,0%	94,7%	94,5%
uitslag screening binnen 10 werkdagen	98,2%	98,3%	98,5%	99,1%	99,7%	99,6%
non-respondenten	12,7%	12,8%	14,0%	13,9%	14,6%	15,1%
non-participanten	8,0%	8,4%	8,5%	8,8%	8,6%	8,3%

¹ bron: CBS; ² berekend over laatste twee screeningsronden

Tabel 1 belangrijkste bevindingen 2017/2018

- In deze monitor laten we al een aantal resultaten over 2018 zien. Het gaat daarbij om indicatoren met betrekking tot de uitnodiging, deelname en doorverwijzing van cliënten.
- De doelgroep was in 2018 voor het eerst iets gedaald.
- In 2018 was het aantal screeningsonderzoeken lager dan voorgaande jaren. Het gemiddelde screeningsinterval was iets gestegen, waardoor het percentage cliënten met een heruitnodiging binnen 24 ± 2 maanden was gedaald naar 78%.
- Het percentage uitgenodigde cliënten was gedaald tot 96,4%, en ligt daarmee onder de streefwaarde van 98%. Deze daling kan mogelijk worden verklaard door een tekort aan laboranten, waardoor de capaciteit van een screeningsunit kleiner werd.
- Het deelnamepercentage bleef dalen en lag in 2018 onder de 77%. De deelnametrouw steeg licht, wat aangeeft dat vrouwen die ervoor kiezen om deel te nemen aan het bevolkingsonderzoek, dit ook blijven doen bij vervolguitnodigingen.
- Door de dalende deelname stegen de kosten per onderzoek.
- Het verwijscijfer daalde licht tot 22,3 / 1000 vrouwen.

Verklarende woordenlijst

• **Beperkt beoordeelbare onderzoeken:** onderzoeken waarbij een betrouwbaar oordeel niet mogelijk is. • **BI-RADS:** Breast Imaging Reporting and Data System, radiologisch classificatiesysteem. BI-RADS 0: te weinig informatie op de foto's; BI-RADS 4: verdachte afwijking; BI-RADS 5: zeer verdachte afwijking. • **Deelnamegraad:** aandeel vrouwen dat naar aanleiding van een uitnodiging in het verslagjaar heeft deelgenomen aan het bevolkingsonderzoek. Het screeningsonderzoek hoeft hierbij niet in hetzelfde verslagjaar te hebben plaatsgehad. • **Deelnametrouw:** aandeel deelnemers in de actuele screeningsronde van de vrouwen die ook in de vorige ronde hebben deelgenomen. • **Einduitslag screening bekend:** aandeel verwijzingen waarvan definitieve uitslag binnen 6 maanden bekend is. • **Fout-positieve uitslagen:** Per 1000 onderzochte vrouwen het aantal doorverwezen vrouwen bij wie geen borstkanker is vastgesteld. • **Gemiddeld screeningsinterval:** gemiddeld screeningsinterval in maanden bij vervolgonderzoeken < 30 maanden. • **Heruitnodiging:** aandeel vrouwen dat voor het laten maken van een volgend screeningsonderzoek binnen een periode van 22-26 maanden na het vorige wordt uitgenodigd. • **Intervalcarcinomen:** borstkankers gediagnosticeerd in de eerste twee jaar na een screeningsonderzoek dat niet tot een verwijsadvies heeft geleid. • **Non-participanten:** uitgenodigde vrouwen die zich hebben afgemeld. • **Non-respondenten:** uitgenodigde vrouwen die zonder opgaaf van een reden niet hebben deelgenomen. • **Positief voorspellende waarde (PVW):** aandeel vrouwen met een verwijsadvies bij wie borstkanker werd vastgesteld. • **Programmasensitiviteit:** het aandeel van door het bevolkingsonderzoek opgespoorde borstkankers van alle borstkankers die n.a.v. het screeningsonderzoek én in de eerste twee jaar daarna bij de gescreende vrouwen zijn gediagnosticeerd. • **Programmaspecificiteit:** het aandeel onderzoeken waarbij terecht geen verwijzing plaatsvond (terecht-negatieve uitslag) van alle onderzochte vrouwen zonder borstkankerdiagnose in de eerste twee jaar na screening. • **Screeningsonderzoeken:** aantal vrouwen dat in het verslagjaar een volledig screeningsonderzoek heeft gehad ongeacht het jaar van uitnodiging. • **Uitgenodigd:** aandeel uitgenodigde vrouwen van de doelgroep. • **Uitslag screening binnen 10 werkdagen:** aandeel binnen 10 werkdagen na screening verstuurd uitslagbrieven. • **Verwijsadvies opgevolgd:** aandeel doorverwezen vrouwen dat een consult in ziekenhuis had.

tabel 2 indicatoren t/m 2017 mbt uitkomsten in vergelijking met voorgaande jaren

	2013	2014	2015	2016	2017
Borstkankerdetectie per 1000 gescreende vrouwen	6,9	6,9	6,9	6,9	6,6
PVW verwijzadvies	27%	28%	30%	28%	29%
Fout-positieve uitslagen per 1000 gescreende vrouwen	18,4	17,7	16,3	17,4	16,3
- na niet-invasieve diagnostiek	11,9	11,4	9,9	10,6	10,4
- na invasieve diagnostiek	6,1	5,7	5,9	6,3	5,4
Aandeel fout-positieve uitslagen na BI-RADS 5 uitslag	5%	4%	4%	5%	5%
- na niet-invasieve diagnostiek ¹	2%	1%	1%	1%	2%
- na invasieve diagnostiek ¹	3%	3%	3%	3%	3%
Aandeel fout-positieve uitslagen na BI-RADS 4 uitslag	58%	58%	58%	61%	60%
- na niet-invasieve diagnostiek ¹	21%	20%	17%	20%	22%
- na invasieve diagnostiek ¹	36%	36%	39%	38%	36%
Aandeel geen borstkanker na BI-RADS 0 uitslag	90%	89%	88%	89%	90%
- na niet-invasieve diagnostiek ¹	69%	69%	67%	69%	72%
- na invasieve diagnostiek ¹	18%	17%	18%	18%	15%
Screeningscarcinomen	7.011	6.849	7.081	7.025	6.796
in-situ carcinomen (DCIS)	21,9%	20,6%	22,0%	22,0%	21,4%
invasieve carcinomen	78,1%	79,4%	78,0%	78,0%	78,6%
verwijzadvies opgevolgd	99,6%	99,2%	99,7%	99,5%	99,0%
einduitslag screening beschikbaar <6 mnd na screeningsdatum	99,4%	99,0%	99,4%	99,0%	98,6%
beperkt beoordeelbare onderzoeken	0,4%	0,2%	0,1%	0,1%	0,1%
de kosten per onderzoek (€)	65,05	66,06	66,30	67,01	67,82

¹ percentages tellen niet op tot totaal i.v.m. onbekende diagnostiek

Tabel 2 belangrijkste bevindingen 2017

- In tabel 2 staan de resultaten met betrekking tot de uiteindelijke uitkomsten weergegeven t/m 2017. Het detectiecijfer van 6,6 / 1000 vrouwen was in 2017 iets lager dan ervoor. In combinatie met de lichte daling van het verwijscijfer leidde dit tot een positief voorspellende waarde van 29%.
- In totaal werden er 6.796 screeningscarcinomen gedetecteerd, waarvan 21% DCIS.
- Het aantal verwezen cliënten waarvan de einduitslag beschikbaar was, ligt op dit moment iets lager dan voorgaande jaren. Dit kan betekenen dat de gegevens in de komende periode nog verder worden gecompleteerd. Uit eerdere jaren bleek dat dit over het algemeen leidde tot een hogere detectie.

Verdeling van uitkomsten weergegeven per 100 verwezen vrouwen uit:

2013

21 6 24 47 2

2017

23 6 23 45 3

- borstkanker, invasief
- borstkanker, in situ
- geen afwijking, na invasieve diagnostiek
- geen afwijking, na niet-invasieve diagnostiek
- geen afwijking, diagnostiek onbekend

tabel 3

intervalkankers 2011-2015*

	2011	2012	2013	2014	2015
aantal screeningsonderzoeken (x1000)	986	1.009	1.018	996	1.023
screeningscarcinomen	6.300	6.751	7.011	6.849	7.081
- borstkankerdetectie per 1000 gescreende vrouwen	6,4	6,7	6,9	6,9	6,9
intervalcarcinomen	2.102	2.163	2.140	2.224	2.222
- intervalcarcinomen per 1000 gescreende vrouwen	2,1	2,1	2,1	2,2	2,2
programmasensitiviteit	75,0%	75,7%	76,6%	75,5%	76,1%
programmaspecificiteit	98,5%	98,3%	98,1%	98,2%	98,4%

* jaar van screening andere periode dan tabel 1, 2 en 4

- De gegevens over intervalkankers, gediagnosticeerd in de eerste twee jaar na een screeningsonderzoek zijn beschikbaar tot en met 2015 en worden vergeleken met de voorgaande 4 jaar.
- Het detectiecijfer is in 2015 niet verder gestegen, en het aandeel intervalcarcinomen blijft constant.
- De programmasensitiviteit en -specificiteit zijn eveneens stabiel.

tabel 4

incidentie- en sterftecijfer

	2013	2014	2015	2016	2017
Incidentiecijfer borstkanker (ESR)¹					
incidentiecijfer invasieve borstkanker / 100.000 (ESR)	342,7	341,7	335,8	336,4	334,5
incidentiecijfer in situ borstkanker / 100.000 (ESR)	75,7	67,6	72,5	71,0	67,4
Borstkankersterfte / 100.000 (ESR)²	58,6	55,2	59,2	57,4	53,3
borstkankersterfte tov 1986/1988 50-74 jaar	-37,7%	-41,4%	-37,2%	-39,0%	-43,4%
borstkankersterfte tov 1986/1988 55-79 jaar	-37,3%	-40,7%	-34,0%	-39,0%	-40,1%

¹ Bron: Nederlandse Kankerregistratie; ² Bron: statline.cbs.nl/statweb/

- Zowel de incidentie van invasieve borstkanker als van in situ borstkanker bij vrouwen 50-74 is iets afgenomen.
- De borstkankersterfte bij vrouwen 50-74 is in 2017 opnieuw gedaald en op het laagste niveau sinds de invoering van het bevolkingsonderzoek.

Deze monitor toont de resultaten van het bevolkingsonderzoek naar borstkanker in 2017 en 2018 in vergelijking met die van de voorgaande jaren. De resultaten zijn gebaseerd op een gedefinieerde set indicatoren uit het datawarehouse borstkanker van IKNL, dat in april 2019 werd geactualiseerd met de meest recente screeningsgegevens.

In deze monitor zijn ook gegevens over intervalkankers opgenomen die in de eerste twee jaar na screening werden vastgesteld bij vrouwen die tot en met 2015 zijn gescreend.

Voor een goede interpretatie van de uitkomsten is het noodzakelijk dat de definitieve uitslag van ten minste 95 procent van de doorverwezen vrouwen bekend is. Dit percentage wordt gehaald voor 2017 (98,6%).

Gegevens over de borstkankerincidentie zijn ontleend aan Integraal Kankercentrum Nederland (IKNL; www.cijfersoverkanker.nl). Gegevens over de borstkankersterfte zijn afkomstig van het Centraal Bureau voor de Statistiek (CBS; statline.cbs.nl/Statweb/). Beiden zijn geraadpleegd op 11 april 2019.